

PROJEKSİYON

→ Hazırlayan: **Alaattin AKTAŞ**
ala.aktas@gmail.com

→ GSYH

Bir anlamda sevindiğimiz ve “hayırlı” bulduğumuz küçülme oranı yüzde 7. Nereden nereye geldik. Hele hele ilk çeyrekte daha önce yüzde 13.8 olarak açıklanan küçülme revize edilerek yüzde 14.3’e çıkarılınca, yüzde 7 gözümüze çok daha iyi bir oran gibi göründü. Yüzde 7’ye memnun olmamızın altında yatan en temel etken, kuşkusuz beklentilerin daha kötü olmasıydı. Bu sayfalarda birkaç kez dile getirdik, bizim beklentimiz ikinci çeyrekte yüzde 9-10 dolayında bir küçülme gerçekleşebileceği yönündeydi; genel olarak da yüzde 8’in altında bir oran bekleyen pek yoktu. İşte bu yüzden yüzde 7 iyi bir oranmış gibi değerlendirildi. Ama dikkatinizi çekmiştir, bu oranla ilgili olarak hükümet kanadından hiçbir değerlendirme gelmedi. Ne denilebilirdi ki zaten. “Küçülme oranı yarıya indi, ekonomide iyileşme var” mı denilecekti yani. O yüzden sessiz kalmayı tercih etti hükümet kanadı.

İlk çeyrekte yüzde 14.3, ikinci çeyrekte yüzde 7 ve Türkiye yılın ilk yarısını yüzde 10.6’lık küçülmeyle kapattı. Yapılan hesaplamalar gösteriyor ki, en iyimser durumda bile yılın tümünde yüzde 5.2 küçüleceğiz. Bu oran, ekonominin yılın ikinci yarısında daralmayacağı ve büyümeyeceği, yani geçen yılın aynı dönemdeki kadar bir GSYH büyüklüğü oluşacağı varsayımına dayanıyor. Böyle bir gerçekleşme sağlamanın olanaksızlığı da ortada.

Ekonominin, üçüncü çeyrekte, ikinci çeyreğin yarısı kadar, yani yüzde 3.5 daralması, son çeyrekte ise daralma ya da büyüme görülmemesi durumunda yıllık küçülme yüzde 6.1’e ulaşıyor. Üçüncü çeyrekle birlikte son çeyrekte de yüzde 3.5 daralma görülür, yani ikinci yarıdaki oran yüzde 3.5 olursa, o durumda 2009’un tümündeki küçülme yüzde 6.9’u buluyor.

Aslında gelinen noktada ve içinde bulunulan sıkıntılı süreçte belki yarım puanın, bir puanın çok da önemi yok. GSYH’de, pek rastlanmayan bir durumla karşı karşıyayız. Ekonomi, reel olduğu kadar cari olarak da daralıyor. Cari fiyatlarla GSYH, yılın ilk yarısında geçen yılın yüzde 3.7 altında kaldı. Çünkü fiyat artışı da çok yavaş.

Türkiye ekonomisi üççeyrektir daralıyor. Üstelik geçen yılın oranları da aşağı yönlü revize edildi; son çeyrek için daha önce yüzde 6.2 olarak açıklanan küçülme oranı yüzde 6.5 olarak değişti, yılın tümü için yüzde 1.1 düzeyinde hesaplanan büyüme de yüzde 0.9’a çekildi.

Üççeyrektir üst üste daralan ve çok büyük olasılıkla dördüncü çeyrekte de daralmasını sürdürecektir olan bir ekonomi için “resesyonda” denmez de ne denir ki...

→ YATIRIMLAR, ÖDEMELER

GSYH, ekonomideki gelişmelerin bir bileşeni, toplamı niteliğinde. Peki, bu bileşenlerde ne gibi gelişmeler oluyor, gelecek için ne gibi ipuçları oluşuyor dersiniz. Birkaç göstergiyi büyüteç altına alalım:

Yatırım teşvikleri: Yılın ilk yedi ayında yaklaşık 8 milyar liralık yatırım teşvik belgesine bağlantı. Geçen yılın aynı dönemdeki 17.6 milyar liralık tutara göre yüzde 55’lik bir gerileme söz konusu. Tarım ve madencilikteki teşvik belgeli yatırım gerilemesi biraz daha düşük oranda; yatırımlar bu sektörlerde yüzde 28 ve 37 gerilemiş görünüyor. İmalat sanayi, enerji ve hizmetler sektörlerinde öngörülen yatırımlar için düzenlenen teşvik belgelerinde ise yüzde 50-60 arasında gerileme dikkati çekiyor. Yatırım teşviklerindeki bu tablo, üretim ve istihdam açısından gelecek için fazla iyimser olunmasını önlüyor.

GÖSTERGELER >>

Şirket kuruluşları: Bir yatırım ve daha sonra üretim gerçekleştirmenin temel koşullarından biri, şirketleşme. Ancak, kurulan şirket sayısında beşte bir düşüş var. Geçen yıl yedi ayda 33 bin şirket kurulmuşken, sayı bu yıl 26 binde kaldı. Bir yandan kurulan şirket sayısı yüzde 21 düştü, diğer yandan kapananların sayısında yüzde 2.5'lik bir artış oldu.

İnşaat sektörü: Ekonominin lokomotif sektörlerinden sayılan inşaatın gelişimini izlemenin en iyi yollarından biri, belediyeler tarafından verilen inşaat ruhsatı ve yapı kullanma izin belgelerinin seyri. Yılın ilk yarısında verilen inşaat ruhsatlarının sayısında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 9 gerileme oldu. Yapı kullanma izin belgelerinin sayısında ise yüzde 0.8'de kaldı. İzin belgelerindeki gerilemenin daha az olması, önceki yıllarda ruhsata bağlanan yapılardan kaynaklanıyor. Bu dönemde ruhsat alınan inşaatların gerilemesi de önümüzdeki dönemdeki izin belgelerinin sayısına yansıtacak.

Protestolu senetler: Yılın ilk yedi ayında her birinin tutarı 1.000 liranın üstünde olan yaklaşık 697 bin senet protesto edildi. Protestoya uğrayan senet sayısında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 13 artış var.

697 bin senedin tutarı 4.4 milyar lirayı buluyor. Senet sayısı yüzde 13 artarken, bu senetlerin tutarındaki artış yüzde 30'u aştı.

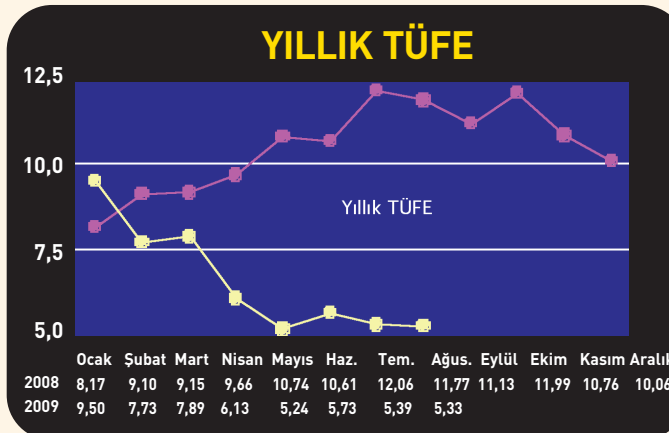
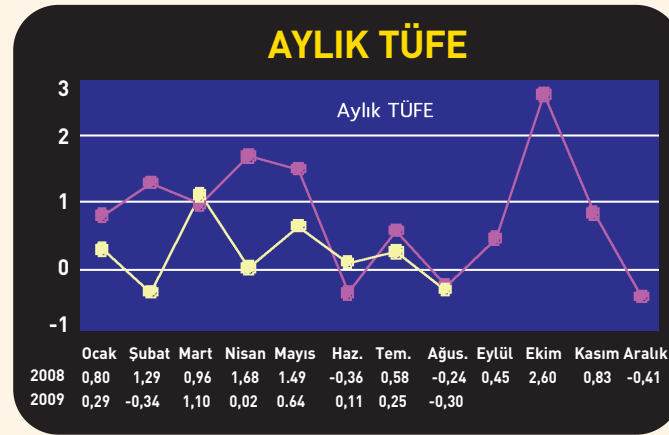
Protestolu senetlerin artması, kuşku yok ki piyasadaki sıkıntıyı, durgunluğu gözler önüne seren somut bir gösterge niteliğinde.

→ ENFLASYON

Enflasyon gerilemeye ve öngörülenin altında seyretmeye devam ediyor. Tüketici fiyatlarındaki yıllık artış ağustos sonu itibarıyla yüzde 5.33'e geriledi. Okulların açılması ve bayram dolayısıyla eylül ayındaki artış, biraz hız kazanabilir ve geçen yılın aynı ayındaki yüzde 0.45'e yaklaşabilir.

Tüketici fiyatlarında geçen yılın ekim ayında yüzde 2.60 gibi çok yüksek bir artış olmuştur. Bu yıl, böylesine bir yüksek artışa yol açabilecek bir etken, şimdilik söz konusu değil. Dolayısıyla, ekim sonu itibarıyla yıllık TÜFE artışı yüzde 5'in de altına inebilir. 2009 sonundaki gerçekleşmenin de yüzde 5'in altında kalması sürpriz değil.

Bu arada, enflasyonun geriliyor olması, faiz indirimi konusunda Merkez Bankası'nın elini güçlendiriyor. Faiz, ikinci el tahvil bono piyasasında da dip rekorları kırmaya devam ediyor.

→ BİR BAKIŞTA ÜÇ YILIN EKONOMİK GÖSTERGELERİ

		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
→ ÜFE (Yüzde Değ.)	2007	-0.05	0.95	0.97	0.80	0.39	-0.11	0.06	0.85	1.02	-0.13	0.89	0.15
	2008	0.42	2.56	3.17	4.50	2.12	0.32	1.25	-2.34	-0.90	0.57	-0.03	-3.54
	2009	0.23	1.17	0.29	0.65	-0.05	0.94	-0.71	0.42				
→ TÜFE (Yüzde Değ.)	2007	1.00	0.43	0.92	1.21	0.50	-0.24	-0.73	0.02	1.03	1.81	1.95	0.22
	2008	0.80	1.29	0.96	1.68	1.49	-0.36	0.58	-0.24	0.45	2.60	0.83	-0.41
	2009	0.29	-0.34	1.10	0.02	0.64	0.11	0.25	-0.30				
→ İhracat (Aylık-Milyon Dolar)	2007	6,565	7,657	8,958	8,313	9,148	8,980	8,938	8,737	9,039	9,895	11,319	9,724
	2008	10,632	11,078	11,429	11,364	12,478	11,771	12,595	11,047	12,793	9,723	9,396	7,722
	2009	7,884	8,434	8,162	7,566	7,349	8,342	9,034					
→ İthalat (Aylık-Milyon Dolar)	2007	10,592	11,383	13,234	12,919	14,935	14,266	15,214	14,682	14,459	15,627	16,632	16,120
	2008	16,339	16,027	16,812	17,889	19,306	19,477	20,557	19,251	17,885	14,942	12,073	11,405
	2009	9,282	9,076	10,525	10,121	10,838	12,496	12,431					
→ Cari Denge (Milyon Dolar)	2007	-3,201	-3,155	-3,067	-3,303	-3,628	-3,152	-2,877	-1,699	-2,322	-3,254	-3,341	-5,220
	2008	-4,151	-3,865	-4,276	-5,179	-4,804	-5,519	-4,006	-3,003	-939	-2,377	-364	-3,007
	2009	-410	-230	-1,071	-1,490	-1,634	-2,004	286					
→ İç Borç Stoku (Milyar TL)	2007	257.3	263.2	263.7	262.3	259.0	253.7	256.1	258.1	258.3	257.5	256.9	255.3
	2008	258.5	262.0	266.5	268.8	261.3	261.0	261.1	264.2	266.4	271.3	273.8	274.8
	2009	279.2	288.9	292.3	297.8	301.9	301.7	307.7					
→ İç Borç Faizi (Yüzde)	2007	20.36	18.85	19.81	19.10	18.81	18.52	17.56	18.58	18.25	16.40	16.21	16.52
	2008	16.23	16.72	17.49	18.28	19.57	21.54	20.53	18.94	18.75	20.57	21.44	18.64
	2009	16.16	14.99	14.31	13.35	11.59	12.09	11.04	9.49				
→ Bütçe Geliri (Aylık-Milyon TL)	2007	12,392	13,236	20,481	14,315	19,725	14,645	13,136	19,459	14,396	14,152	18,749	15,672
	2008	15,781	17,628	13,779	17,562	19,212	18,544	17,920	26,447	13,788	15,107	17,990	15,140
	2009	15,830	18,415	13,053	20,063	18,854	15,411	16,785	21,994				
→ Bütçe Gideri (Aylık-Milyon TL)	2007	18,488	15,313	15,640	16,363	17,689	17,186	19,207	15,931	18,142	14,254	16,189	19,666
	2008	16,306	16,608	18,649	18,638	15,823	14,566	21,237	20,437	23,214	15,178	21,375	23,937
	2009	18,796	25,808	21,820	21,010	19,464	17,932	23,392	23,518				
→ Reel Kur End. (1995=100)	2007	164.9	167.9	165.6	170.4	173.5	176.0	176.9	172.9	178.3	187.2	187.1	190.3
	2008	191.0	189.3	176.0	168.0	178.2	180.0	181.1	194.1	192.0	174.1	170.2	168.8
	2009	166.5	163.4	159.5	166.8	168.4	165.2	167.7	169.4				
→ Aylık Ort. Dolar (TL)	2007	1.4198	1.3902	1.4029	1.3553	1.3317	1.3152	1.2759	1.3083	1.2613	1.1966	1.1848	1.1730
	2008	1.1704	1.1882	1.2324	1.2967	1.2470	1.2278	1.2100	1.1727	1.2296	1.4733	1.5878	1.5388
	2009	1.5891	1.6524	1.7045	1.6041	1.5518	1.5399	1.5137	1.4792				
→ Aylık Ort. Avro (TL)	2007	1.8440	1.8155	1.8567	1.8278	1.8013	1.7641	1.7486	1.7817	1.7487	1.6996	1.7373	1.7093
	2008	1.7206	1.7502	1.9096	2.0441	1.9403	1.9080	1.9097	1.7611	1.7693	1.9628	2.0214	2.0865
	2009	2.1149	2.1156	2.2187	2.1170	2.1116	2.1584	2.1317	2.1084				
→ Mevduat (Milyar TL)	2007	172.7	174.2	175.6	177.0	184.2	190.0	190.4	196.9	197.5	201.3	202.4	209.8
	2008	212.1	216.1	224.2	227.9	224.5	233.8	232.7	234.1	249.6	254.3	260.2	268.8
	2009	266.8	273.4	269.7	266.2	267.1	275.5	278.7	274.8				
→ DTH (Milyar dolar)	2007	77.6	78.9	81.3	83.5	85.7	88.4	89.3	87.3	92.0	94.1	93.9	94.8
	2008	93.8	95.2	94.2	96.5	101.9	104.4	106.4	102.9	99.1	85.6	84.1	89.8
	2009	85.2	83.1	86.8	88.2	93.0	93.1	96.5	97.9				
→ Kredi (Milyar TL)	2007	172.3	175.1	178.7	182.3	186.1	190.8	193.5	199.3	201.0	206.3	211.3	214.8
	2008	216.6	227.0	234.2	238.8	246.8	254.9	255.8	262.9	272.4	273.8	269.2	267.7
	2009	263.9	262.3	260.3	257.7	263.8	266.0	265.8	266.5				
→ Tük. Kredileri (Milyar TL)	2007	46.5	47.1	48.7	50.4	51.8	53.9	55.7	57.4	59.1	60.8	63.5	65.6
	2008	66.9	69.2	71.4	72.5	74.8	76.9	78.2	80.7	82.7	83.0	82.0	81.1
	2009	80.4	80.3	80.4	81.4	82.4	83.1	83.5	83.7				
→ Kredi Kartları (Milyar TL)	2007	21.3	21.4	21.2	22.4	23.0	23.6	23.8	23.9	24.0	24.1	25.3	25.8
	2008	26.2	27.0	27.2	27.7	28.8	29.6	30.3	31.4	31.4	32.3	32.6	32.8
	2009	33.0	32.5	31.9	32.4	33.3	34.0	34.5	34.2				
→ San.Ür. Endeksi (2005=100)	2007	100.8	102.5	118.2	111.7	120.0	118.8	117.0	115.4	119.0	118.8	127.1	113.8
	2008	112.6	111.1	121.2	119.5	123.9	121.7	121.4	111.2	113.9	110.8	110.3	93.5
	2009	88.5	84.6	96.0	97.4	102.4	109.2	110.3					
→ Protestolu Senet (Milyon TL)	2007	460.4	394.5	409.4	403.9	453.9	462.5	505.0	494.9	508.6	570.0	536.0	533.3
	2008	566.3	451.2	470.5	496.9	499.0	490.5	558.6	537.6	552.1	693.9	674.3	769.5
	2009	739.2	612.2	634.9	611.1	605.0	642.5	719.7					
→ Dış Borç Öde. (Milyon Dolar)	2007	1,309	2,899	1,054	1,468	1,953	1,020	1,263	1,094	1,638	3,254	737	1,340
	2008	2,530	1,342	2,463	963	548	1,281	1,118	800	1,200	977	569	1,936
	2009	1,000	985	1,330	802	367	1,989	543	588				

GÖSTERGELER >>

GSYH (Yüzde değişim)

	2009	2008
Birinci çeyrek	-14.3	7.2
İkinci çeyrek	-7.0	2.8
Üçüncü çeyrek	1.0	1.0
Dördüncü çeyrek	-6.5	-6.5
Yıllık	0.9	0.9

Fiyatlar (Yüzde değişim)

	2009	2008
ÜFE		
.Ağustos	0.42	-2.34
.Sekiz aylık	2.97	12.49
.Yıllık	-1.04	14.67
.Yıllık ortalama	4.19	10.68

	2009	2008
TÜFE		
.Ağustos	-0.30	-0.24
.Sekiz aylık	1.78	6.35
.Yıllık	5.33	11.77
.Yıllık ortalama	7.99	9.43

Dış Ticaret (Milyon ABD Doları)

	2009	2008	Değ.(yüzde)
Temmuz			
. İhracat	9,034	12,595	-28.27
. İthalat	12,431	20,557	-39.53
. Acık	-3,397	-7,962	-57.33
.İhracat/ithalat (%)	72.7	61.3	
Ocak-Temmuz			
. İhracat	56,770	81,347	-30.21
. İthalat	74,769	126,407	-40.85
. Acık	-17,999	-45,060	-60.06
.İhracat/ithalat (%)	75.9	64.4	
Yıllık (Temmuz itibarıyla)			
. İhracat	107,452	130,061	-17.38
. İthalat	150,325	203,927	-26.28
. Acık	-42,873	-73,866	-41.96
.İhracat/ithalat (%)	71.5	63.8	

Cari İşlemler Dengesi (Milyon Dolar) (Ocak-Temmuz)

	2009	2008	Fark	Değ.(Yüzde)
CARİ İŞLEMLER DENGESİ	-6,553	-31,800	-25,247	-79.39
Döviz geliri	81,850	109,552	-27,702	-25.29
. İhracat	61,225	86,197	-24,972	-28.97
. Turizm	9,823	10,523	-700	-6.65
. İşçi döviz	477	791	-314	-39.70
. Diğer	10,325	12,041	-1,716	-14.25
Döviz gideri	-88,403	-141,352	-52,949	-37.46
. İthalat	-71,469	-121,450	-49,981	-41.15
. Faiz	-4,381	-4,600	-219	-4.76
. Turizm	-2,330	-2,146	184	8.57
. Diğer	-10,223	-13,156	-2,933	-22.29
Yıllık cari denge (milyon \$) Temmuz itibarıyla	-16,042	-47,636	-31,594	-66.32

Merkez Bankası Döviz Rezervi

	28/8/09	26/12/08	28/12/07	29/12/06
TOPLAM	3,570	73,347	74,028	63,218
.Döviz rezervi	0,070	70,075	71,264	60,845
.Altın	3,500	3,272	2,764	2,373

Reel kur endeksi (1995=100)

	TÜFE'ye göre	ÜFE'ye göre(*)	TÜFE'ye göre	ÜFE'ye göre(*)
Ağu-00	135.9	112.6	Ağu-05	160.9
Ağu-01	98.9	89.2	Ağu-06	153.7
Ağu-02	112.2	105.6	Ağu-07	172.9
Ağu-03	147.2	135.9	Ağu-08	194.1
Ağu-04	140.1	127.7	Ağu-09	169.4

(*)2005 öncesi TEFE'ye göre

Konsolide bütçe (Milyon TL) (Ocak-Ağustos)

	2009	2008	Değ.(yüzde)
. Gelir	140,405	146,873	-4.40
. Harcama	171,741	142,263	20.72
. Denge	-31,336	4,610	
. Faiz dışı denge	9,189	40,926	-77.55

İç borç stoku (Milyon TL) (Temmuz sonu)

	2009	2008	Değ.(yüzde)
.Tutar	307,716	261,149	17.83
.Vadeye kalan süre (ay)	23.2	24.2	-4.13

İç borçlanma (İskontolu ihaleler)

	2009		2008	
	Tutar (Milyon YTL)	Faiz (yüzde)	Tutar (Milyon YTL)	Faiz (yüzde)
.Ağustos	12,633	9.49	9,774	18.94
.Ocak-Ağustos	61,048	12.72	39,575	18.91

Yurtiçindekilerin toplam TL mevduatı (Bin TL)

	28/8/09	29/8/08	Değ. (%)
TOPLAM	274,876,976	234,070,216	17.43
. Vadesiz	35,984,718	30,764,259	16.97
. Vadeli	238,892,258	203,305,957	17.50
Bankalara göre			
. Kamu	123,350,245	105,740,590	16.65
. Özel	119,017,481	100,829,235	18.04
. Yabancı	32,509,250	27,500,391	18.21

Yurtiçi yerleşiklere ait DTH (Milyon dolar)

	28/8/09	26/12/08	28/12/07	29/12/06
TOPLAM	97,925	89,760	94,767	75,784
. ABD Doları	57,108	51,168	52,963	45,353
. Euro	27,165	26,206	27,066	21,849
(Dolar karşılığı)	38,956	36,778	39,808	28,772
.Diğer dövizler (dolar karşılığı)	1,860	1,813	1,996	1,659

Mevduatın vade dağılımı (Bin TL)

	28/8/09	29/8/08	Değ. (%)
a- YTL mevduat	290,472,006	248,525,259	16.88
. Vadesiz ve yedi gün ihbarlı	36,125,749	31,623,553	14.24
. Bir ay vadeli	81,251,807	65,438,348	24.17
. Üç ay vadeli	161,740,236	138,798,295	16.53
. Altı ay vadeli	6,744,357	8,189,261	-17.64
. Bir yıl vadeli ve daha uzun vadeli	4,609,857	4,475,802	3.00
b-Yabancı para mevduat	158,696,124	131,481,446	20.70
. Vadesiz ve yedi gün ihbarlı	26,313,437	22,720,006	15.82
. Bir ay vadeli	50,184,481	45,759,986	9.67
. Üç ay vadeli	61,452,910	42,967,635	43.02
. Altı ay vadeli	7,728,909	8,423,608	-8.25
. Bir yıl vadeli ve daha uzun vadeli	13,016,387	11,610,211	12.11

Mevduat bankaları kredileri (Bin TL)

	28/8/09	29/8/08	Değ. (%)
TOPLAM	267,682,819	264,160,596	1.33
Yurtiçi krediler	266,524,042	262,902,667	1.38
. TL krediler	233,417,785	236,333,817	-1.23
. Yabancı para krediler	33,106,257	26,568,850	24.61
Yurtdışı krediler	1,158,777	1,257,929	-7.88

Tüketici kredileri ve kredi kartları (Bin TL)

	28/8/09	29/8/08	Değ. (%)
TOPLAM	118,353,405	114,134,640	3.70
. Tüketici kredileri	84,018,939	82,733,896	1.55
. Konut	38,981,886	38,016,417	2.54
. Taahhüt	4,305,774	5,880,962	-26.78
. Diğer	40,731,279	38,836,517	4.88
.Kredi kartları	34,334,466	31,400,744	9.34
Tasfiye olunacak			
. Tüketici kredileri	3,419,046	1,470,245	132.55
. Kredi kartları	3,742,602	1,992,833	87.80

Repo hacmi (Bin TL)

	28/8/09	26/12/08	28/12/07	29/12/06
. Müsterilerle yapılan	1,761,904	2,198,722	2,732,995	2,201,789
. Mali kuruluşlar arasında yapılan	18,194,912	14,061,334	18,238,880	14,255,652

En yüksek faiz oranları (31 Ağustos 2009 itibarıyla)

TL mevduata uygulanan faiz (yüzde)	ABD Doları mevduata uygulanan faiz (yüzde)	Euro mevduata uygulanan faiz (yüzde)
. Bir aya kadar vadeli 7,00 - 23,00	. Bir aya kadar vadeli 1,00 - 10,00	. Bir aya kadar vadeli 1,00 - 10,00
. Üç aya kadar vadeli 7,00 - 23,00	. Üç aya kadar vadeli 1,00 - 10,00	. Üç aya kadar vadeli 1,00 - 10,00
. Altı aya kadar vadeli 7,00 - 23,00	. Altı aya kadar vadeli 1,00 - 10,00	. Altı aya kadar vadeli 1,00 - 10,00
. Bir yıla kadar vadeli 7,00 - 23,00	. Bir yıla kadar vadeli 1,00 - 10,00	. Bir yıla kadar vadeli 1,00 - 10,00

Para arzı (Bin TL)

	28/8/09	29/8/08	Değ. (%)
M1	92,419,704	79,009,115	16.97
DOLAŞIMDAKI PARA	31,994,514	27,776,260	15.19
Dolaşıma Çıkan Banknot + Madeni Para	35,156,789	30,421,884	15.56
Banka Kasaları (-)	3,162,275	2,645,624	19.53
VADESİZ MEVDUAT (TL)	34,502,557	28,849,894	19.59
Mevduat Bankaları	32,374,829	27,378,794	18.25
Katılım Bankaları	2,113,535	1,455,206	45.24
TCMB	14,193	15,894	-10.70
VADESİZ MEVDUAT (YP)	25,922,633	22,382,961	15.81
Mevduat Bankaları	24,331,689	21,034,276	15.68
Katılım Bankaları	1,520,475	1,281,308	18.67
TCMB	70,469	67,378	4.59
M2	458,021,154	382,190,721	19.84
VADELİ MEVDUAT (TL)	245,684,350	204,954,832	19.87
Mevduat Bankaları	233,428,354	197,898,661	17.95
Katılım Bankaları	12,255,996	7,056,171	73.69
TCMB	-	-	-
VADELİ MEVDUAT (YP)	119,917,100	98,226,774	22.08
Mevduat Bankaları	112,376,789	91,365,834	23.00
Katılım Bankaları	7,540,311	6,860,940	9.90
TCMB	-	-	-
M3	484,559,093	406,853,559	19.10
REPO	3,580,918	4,258,356	-15.91
PARA PIYASASI FONLARI (B TİPİ LİKİT FONLAR)	22,957,020	20,404,483	12.51

İşsizlik verileri (Bin kişi)

	Haziran 09	Mayıs 09	Haziran 08
.15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	51 644	51 575	50 769
.İşgücü durumu	25 216	24 837	24 407
... İstihdam edilenler	21 947	21 455	22 111
... İşsizler	3 269	3 382	2 297
.İşsizlik oranı (%)	13.0	13.6	9.4
.Tarım dışı işsizlik oranı (%)	16.4	17.0	11.9
.Genç nüfusta işsizlik oranı (%)	23.7	24.9	18.0

Tüketici güven endeksi

	Ağustos 09	Temmuz 09	Değ.(%)
TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ	81.30	82.37	-1.30
.Satın alma gücü (mevcut dönem)	74.29	73.32	1.32
.Satın alma gücü (gelecek dönem)	77.48	78.56	-1.37
.Genel ekonomik durum (gelecek dönem)	75.79	77.13	-1.74
.İş bulma olanakları (gelecek dönem)	73.33	72.96	0.51
.Mevcut dönemin dayanıklı tüketim malları satın almak için uygunluğu	105.61	109.88	-3.89

İmalat sanayi kapasite kullanım oranı (Yüzde - Ağustos)

	2009	2008
. Toplam	69.7	76.2
. Kamu	88.9	93.5
. Özel	69.5	73.8

Aylık sanayi üretimi değişimi (Yüzde)

	2009	2008
Toplam	-9.2	3.8
.Madencilik	0.9	12.3
.İmalat	-10.5	3.3
.Elektrik, gaz ve su	-3.2	4.0

Yatırım teşvik belgeleri (Bin TL) (Ocak-Temmuz)

	2009	2008	Değ.(yüzde)
. Tarım	165,497	231,159	-28.41
. Madencilik	379,998	607,709	-37.47
. İmalat sanayi	2,958,055	6,815,320	-56.60
. Enerji	2,027,922	4,952,582	-59.05
. Hizmetler	2,430,381	5,022,974	-51.61
Toplam	7,961,853	17,629,744	-54.84

Turist sayısı

	2009	2008	Değ.(yüzde)
Ocak-Temmuz	14,933,656	14,771,628	1.10

Şirket kuruluşları (Ocak-Temmuz)

	2009	2008	Değ.(yüzde)
. Kurulan	26,164	33,142	-21.05
. Kapanan	6,087	5,941	2.46

İnşaat ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi

	2009	2008	Değ.(yüzde)
Yapı sayısı (Ocak-Haziran)			
. Ruhsat	44,786	49,188	-8.95
. Yapı kullanma izin belgesi	38,281	38,596	-0.82

Protestolu senetler (Ocak-Temmuz)

	2009	2008	Değ.(yüzde)
. Adet	696,534	614,727	13.31
. Tutar (Bin TL)	4,420,057	3,394,765	30.20

Herbirinin tutarı 1.000 YTL'nin üstündeki senetler

Dış borç anapara ve faiz ödemesi (Milyon dolar) (Ocak-Ağustos)

	2009	2007	Değ.(yüzde)
Toplam	7,604	11,045	-31.15
. Kamu	6,517	9,275	-29.74
. Merkez Bankası	264	284	-7.04
. IMF'ye ödemeler	823	1,486	-44.62

Çeşitli göstergeler

	2009 1.Ç.	2008	2007	2006	2005
Toplam dış borç stoku (Milyon \$)	265,345	277,115	249,390	207,610	169,740
Kısa vade	48,133	50,562	43,175	42,640	38,283
Orta-Uzun vade	217,212	226,553	206,215	164,970	131,457
Kamu	76,065	78,160	73,488	71,587	70,411
Kısa Vade	2,732	3,248	2,163	1,750	2,133
Orta-Uzun Vade	73,333	74,912	71,325	69,837	68,278
TCMB	12,434	13,520	15,801	15,678	15,425
Kısa Vade	1,701	1,856	2,282	2,563	2,763
Orta-Uzun Vade	10,733	11,664	13,519	13,115	12,662
Özel	176,846	185,435	160,101	120,346	83,903
Kısa Vade	43,700	45,458	38,730	38,327	33,387
Orta-Uzun Vade (1)	133,146	139,977	121,371	82,019	50,516

Dış borç stokunun GSYH'ye oranı (%)

	2009	2008	2007	2006	2005
Toplam	37.4	38.4	39.4	35.3	35.3
Kısa Vade	6.8	6.7	8.1	8.0	8.0
Orta-Uzun Vade	30.5	31.8	31.3	27.3	27.3
Kamu	10.5	11.3	13.6	14.6	14.6
TCMB	1.8	2.4	3.0	3.2	3.2
Özel	25.0	24.7	22.9	17.4	17.4

Dış borç stokunun yüzde dağılımı

	2009	2008	2007	2006	2005
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Kısa Vade	18.1	18.2	17.3	20.5	22.6
Orta-Uzun Vade	81.9	81.8	82.7	79.5	77.4
Kamu	28.7	28.2	29.5	34.5	41.5
TCMB	4.7	4.9	6.3	7.6	9.1
Özel	66.6	66.9	64.2	58.0	49.4

Dış borç stokundaki yüzde değişim (%)

	2009	2008	2007	2006	2005
Toplam	-4.2	11.1	20.1	22.3	5.4
Kısa Vade	-4.8	17.1	1.3	11.4	18.9
Orta-Uzun Vade	-4.1	9.9	25.0	25.5	2.1
Kamu	-2.7	6.4	2.7	1.7	-6.9
TCMB	-8.0	-14.4	0.8	1.6	-28.0
Özel	-4.6	15.8	33.0	43.4	31.2

FINANSAL GÖSTERGELER (%)

	2009	2008	2007	2006	2005
Toplam dış borç stoku / ihracat (FOB)	215.1	209.9	232.5	242.7	231.0
Dış borç servisi / GSYH	7.1	7.5	7.6	7.6	7.6
Dış borç servisi / ihracat (FOB)	42.6	40.1	45.4	46.8	50.1
Özel sektör borcu / ihracat (FOB)	143.4	140.5	149.2	140.7	114.2
Faiz / GSYH	1.6	1.7	1.7	1.8	1.7
Faiz / ihracat (FOB)	9.3	8.9	10.1	10.9	10.9
TCMB rezervler (net) / Dış borç stoku	26.6	26.8	30.7	30.5	30.9
TCMB rezervler (net) / Kısa vadeli borçlar	146.6	146.8	177.0	148.4	137.0
TCMB rezervler (brüt) / Toplam dış borç	25.3	25.6	29.4	29.3	29.8
TCMB rezervler (brüt) / Kısa vadeli borçlar	139.4	140.4	169.8	142.9	132.0
TCMB rezerv (brüt) / İthalat (CIF)	-37.0	-35.2	-43.1	-43.6	-43.3
TCMB rezerv (net) / İthalat (CIF)	-38.9	-36.8	-44.9	-45.3	-44.9
Cari işlemler dengesi / TCMB rezervi (brüt)	-45.7	-58.5	-52.1	-52.4	-43.8
Cari işlemler dengesi / TCMB rezervi (net)	-43.4	-55.9	-50.0	-50.4	-42.2
Cari işlemler dengesi / GSYH	-5.6	-5.9	-6.1	-6.1	-4.6

Makro ekonomik büyüklükler (Milyon Dolar)

	2009	2008	2007	2006	2005
GSYH (Milyon \$)	741,792	648,754	526,429	481,497	481,497
İhracat (FOB) (2) (3)	123,365	107,272	85,535	73,476	73,476
İthalat (CIF) (3)	-181,575	-201,961	-170,063	-139,576	-116,774
Cari işlemler dengesi (3)	-30,651	-41,525	-38,219	-31,893	-22,137
TCMB rezervler (brüt)	67,121	71,008	73,317	60,912	50,515
TCMB rezervler (net)	70,545	74,236	76,439	63,285	52,429
Dış kredi kullanımları (3)	53,714	62,466	64,117	51,390	34,003
Dış borç servisi (3)	52,531	52,978	48,743	40,071	36,803
Anapara	41,010	41,201	37,929	30,707	28,769
Faiz	11,521	11,777	10,814	9,364	8,034

(1) 1 Ekim 2001 tarihinden itibaren Merkez Bankası tarafından izleniyor

(2) Bavlul ticareti ve diğer mallar hariç

(3) 12 aylık toplam